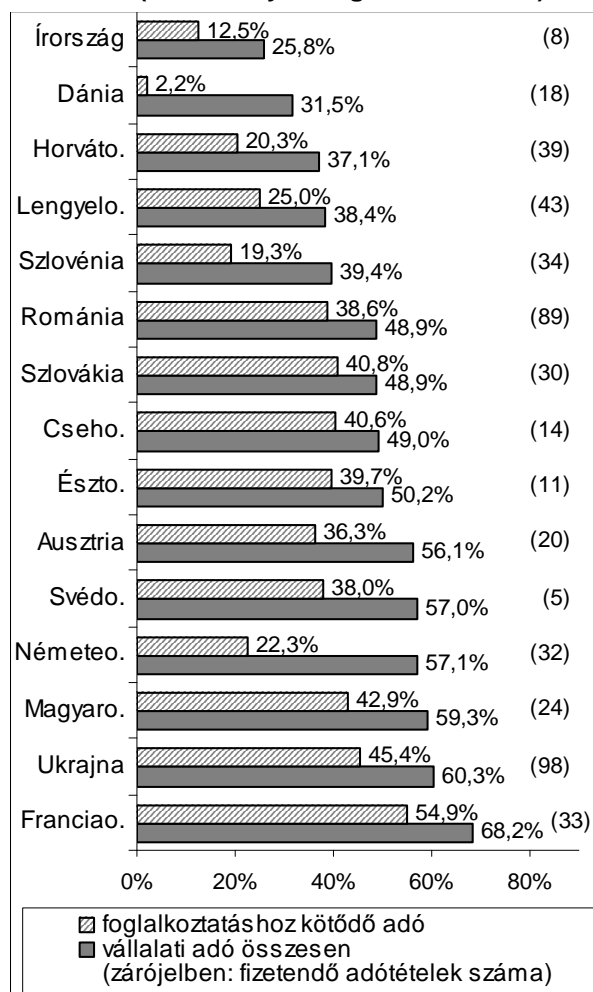

2006. január-szeptemberi időszakát tekintve a gazdaságot az év közepétől a fejlődési ütem mérséklődése jellemzi. Továbbra is pozitív impulzusok érkeznek a 10% fölötti ütemben bővülő ipari termelés és az utóbbi két hónapban mérséklődő, de változatlanul erőteljes 7%-kal bővülő export ágazataiból. A bruttó hazai termelés a II. negyedévi 4%-ról a III. negyedévben 3,7%-os növekedési ütemre lassult. Az utolsó negyedévben kedvezőtlen gazdasági hatásai lehetnek a növekvő termelői áraknak, a gyorsuló ütemben növekvő maginflációnak és az kedvezőtlen munkaerőpiaci környezetnek. Ez utóbbihoz várhatóan az adóváltozások is hozzájárulnak. A munkanélküliség a harmadik negyedévben 7,5% volt, és a munkavállalási korúaknak 65,4%-a volt aktív. Az építőiparban – egy-két régió kivételével – a termelés stagnálása várható a IV. negyedévben. Élénkebb kereslet a nagyobb alapterületű, üzleti célú épületek iránt mutatkozott az első három negyedévben. A külső gazdasági környezet kedvező, bár a müncheni Ifo gazdaságkutató intézet az Eurózónában a 2006-ra várható 2,6%-os bővülés után 2007-re már mérsékeltebb, 2,1%-os növekedési ütemet prognosztizál. A államháztartás hiánya 2006 harmadik negyedévében a GDP 7,7 százalékát érte el, és az előző negyedévhez hasonlóan kissé csökkent.

Vállalati adókönyezet

A bonyolult adórendszerek csökkentik az államok adóbevételeit, miközben megnehezítik a cégek tényleges adóterheinek megállapítását. Ez az egyik fő megállapítása a Világbank nemrég megjelent tanulmányának, amelyben az egyik legnagyobb adótanácsadó céggel közösen 175 ország vállalati adókönyezetét vetették össze. A szakértők felhívják a figyelmet, hogy az adóterhek csökkentése növelheti az adóbevételt, amennyiben ez az adózási rendszer egyszerűsítésével, és az adóelkerülés visszaszorításával jár együtt. A Világbank javaslata szerint számos országban a hangsúlyt az adócsökkentésre, és ezzel együtt az egyszerűsítésen és a kedvezmények eltörlésén keresztül az adózoói kör kiszélesítésére kellene helyezni. Ez különösen érvényes a szegényebb országokra, ahol a vállalati adók növelése az informális gazdaságot táplálva épphogy csökkenti az állam adóbevételeit. Minél nagyobb az informális gazdaság mérete az adóreform előtt, annál nagyobb mértékben növelhető az adóbevétel az adók csökkentése, és a rendszer egyszerűsítése révén. Magas adóráta mellett az adózási hajlandóságot az is visszafogja, hogy az adóterhek növeléséből nem következik az oktatásra, egészségügyre vagy más, a munkáltatók számára lényeges infrastrukturális fejlesztésekre fordított kormányzati kiadások növelése. Magyarországnak, a Világbank számításai alapján lépéseket kellene tennie mind az adórendszer egyszerűsítése, mind a vállalati adóterhek mérséklése irányába. Dániában az adózás adminisztrálására fordított minden dán korona 113 korona adóbevételt generál, míg hazánkban egy forintra mindössze 77 forint adóbevétel esik. Az adók mértékét tekintve is van mit behoznunk. Egy közepes cég Magyarországon a bruttó nyereség 59,3%-át fizeti be az államkasszába, miközben Csehországban, Szlovákiában vagy Észtországban 49-50 százalékos adóterhet mérnek. E tekintetben hazánk az elmúlt egy évben a 128-ról a 140. helyre csúszott vissza. Kisebb versenyhátrányban vagyunk az új EU tagok között a foglalkoztatás 42,9%-os vállalati adóterhétek tekintve is, ami Magyarországot a sereghajtók közé, a 169. helyre sorolja.

Vállalati adóterhek néhány európai országban, 2006 (a bruttó nyereség százalékában)*

* egy közepes méretű cég adóterhei
 Forrás: Paying Taxes – The Global Picture, The World Bank, PricewaterhouseCoopers LLP, 2006. november

Háztartások nettó finanszírozási képessége és az államháztartási hiány

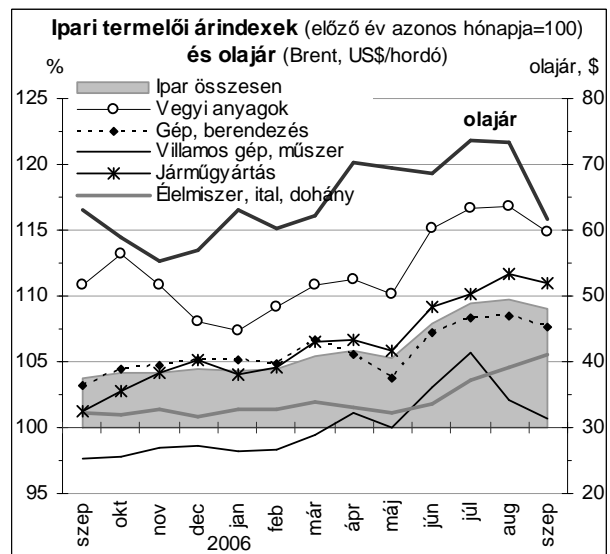
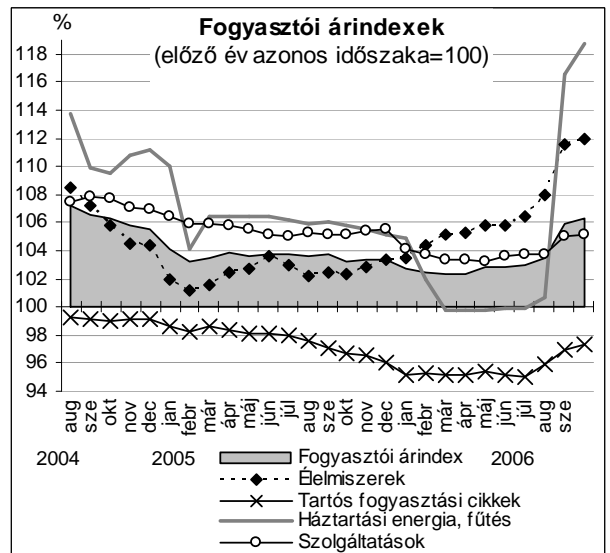
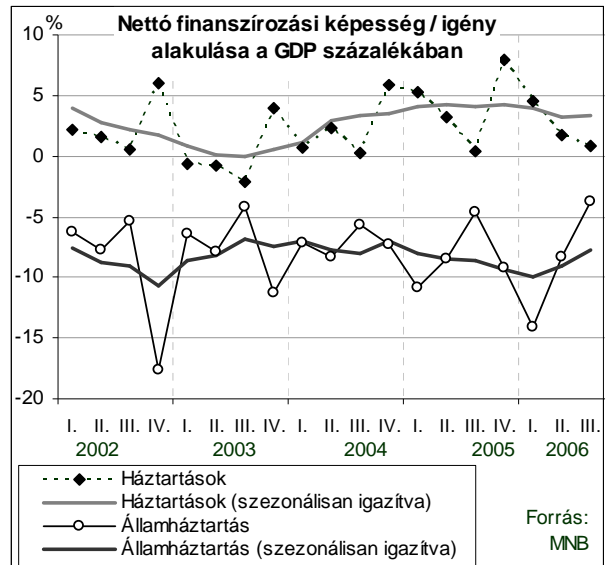
A háztartások szezonálisan kiigazított nettó finanszírozási képessége 2006 harmadik negyedében a GDP 3,4 százalékát érte el. A szezonálisan nem kiigazított nettó finanszírozási képesség a GDP 0,8 százaléka volt. A kamatadó szeptemberi bevezetése jelentős hatást gyakorolt a pénzügyi megtakarítások állományának szerkezetére. A folyószámlákon és a rövid lejáratú forint betétekben tartott követelésekből összesen mintegy 628 milliárd forint áramlott más pénzügyi eszközökbe, elsősorban hosszú lejáratú forintbetétekbe, befektetési jegyekbe, állampapírokba, jelzálogkötvényekbe, életbiztosításokba és devizabetétekbe. A háztartások tartozásai közül a devizahitelek és az összes hitel nettó felvétele is történelmi csúcstól ért el. A forint harmadik negyedévi erősödése mintegy 118 milliárd forinttal csökkentette a háztartások devizahitel-tartozásainak az értékét. Az államháztartás szezonálisan kiigazított nettó finanszírozási igénye, az államháztartási hiány 2006 harmadik negyedében a GDP 7,7 százalékát érte el, és az előző negyedévhez hasonlóan kissé csökkent.

Fogyasztói árak

2006. októberben az 2005. októberhez viszonyítva 6,3%-kal növekedtek az árak. Idén, az első tíz hónapban, átlagosan 3,4%-kal voltak magasabbak az árak, mint az előző év azonos időszakában. Az élelmiszerek árai az átlagosnál nagyobb mértékben, 12,0%-kal emelkedtek. A háztartási energia átlagot meghaladó, 18,8%-os áremelkedésén belül a vezetékes gáz ára 37,9 százalékkal nőtt. A tartós fogyasztási cikkekért átlagosan 2,7%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint 2005. októberben.

Ipari termelői árak

Az ipar belföldi értékesítési árai 2006. szeptemberben a 2005. szeptemberivel összehasonlítva 11,4%-kal voltak magasabbak, az exportértékesítés termelői árai 7,3%-kal emelkedtek. 12 havi összehasonlításban a vegyipari ágazatokban jelentősen nőttek az árak (11,9%). A villamosenergia-, gáz-, gőz- és vízellátás ágazat árai 23,8%-kal haladták meg az egy évvel korábbiakat. A legkisebb árnövekedés a gép, berendezés gyártása (3,2%) és a papírgyártás, kiadói tevékenység (2,9%) ágazatokban mutatkozott. A feldolgozóipar egészében az elmúlt egy év alatt 7,3%-os volt az áremelkedés. Az ipari termelői árakra szembevető hatást gyakorol a Brent típusú nyersolaj árának alakulása. Az olaj Európában meghatározó típusának hordónkénti ára az elmúlt hónapokban, jelentősen visszaesett, november elején 58 dollár körüli szinten mozgott. A nyersanyag árának csökkenése mérsékelte a drágulás ütemét az ipari termelésben. Ez azonban nem tükröződik a szezonális, és külső hatásoktól megtisztított fogyasztói infláció, azaz a maginfláció alakulásában. A maginfláció ugyanis gyorsuló ütemben erősödik, augusztusban még 2,4%-os, szeptemberben 4,0 majd októberben már 4,4%-os drágulást mutatott.

GDP

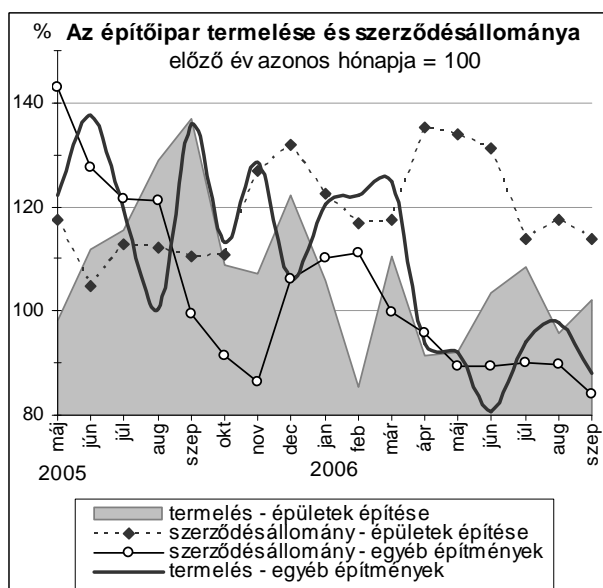
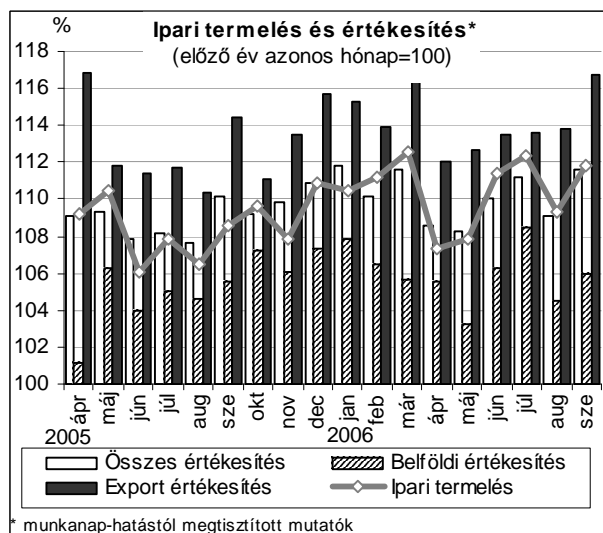
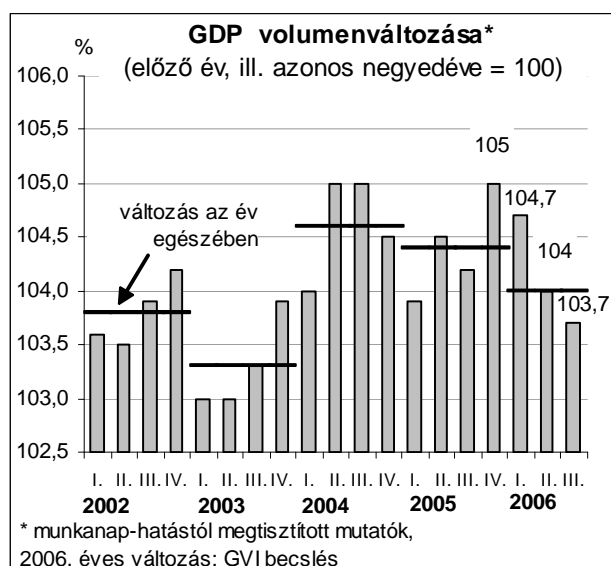
A KSH és az Ecostat közös gyorsbecslése alapján Magyarország bruttó hazai terméke 3,6%-kal, a naptári hatást figyelembe véve 3,7%-kal nőtt 2006 III. negyedévében az előző év azonos időszakához viszonyítva. A gyorsbecslés korlátozott információk bázisra épül, így a statisztikai becslés megbízhatóságának hibahatára $\pm 0,2$ százalékpont. Az első negyedévben 4,7%-os, a másodikban 4%-os volt a növekedés üteme. Ezzel összevetve a III. negyedévi növekedés a gazdaság fokozatos lassulására utal. A gazdasági szakértők előrejelzéseit összevetve az év egészére 4%-os, 2007-re 3% körüli GDP növekedés várható, a GVI 3,1%-os bővülési ütemet prognosztizál.

Ipari termelés

Az ipari termelés az előző év azonos időszakához viszonyítva 2006 szeptemberben - munkanaphatástól megtisztítva - 11,8%-kal nőtt. A termelés volumene az év első kilenc hónapjában 10,1%-kal magasabb volt, mint az előző év azonos időszakában. 2006 első három negyedévében az ipari export 13,7%-kal, szeptemberben 13,1%-kal volt magasabb az előző év azonos időszakánál. A belföldi értékesítés az előző évi szinthez képest szeptemberben gyorsabb ütemben bővült (6%-kal), mint augusztusban, de a termelést továbbra is a szeptemberben kimagasló export teljesítmény húzza. A szeptemberi export kétharmadát a villamos gépek, műszerek gyártása (19,1%-os exportbővülés) és a járműgyártás (15,5%-os bővülés) nyújtotta. Jó teljesítményt mutat továbbá a gép- berendezésgyártás, a fémalapanyag-, fémfeldolgozási termékek gyártása és több hónap után először volumenbővülés figyelhető meg a textiláru, textilgyártásban (5,1%). Az élelmiszer, ital és dohány gyártása kismértékben, 1,6%-kal csökkent. A feldolgozóipari cégek rendelésállománya szeptemberben kis mértékben 1,4%-kal meghaladta meg az egy évvel korábbit. Tovább javult a munkaerő hatékonysága az ipari termelésben: Az egy főre jutó ipari termelés a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körében az év első kilenc hónapjában (1,7%-os létszámcsökkenés mellett) 12,3%-kal volt magasabb, mint 2005 azonos időszakában.

Építőipari termelés, rendelésállomány és engedélyek

Az építőipart az év eleje, ill. második negyedéve óta mérséklődő növekedési ütem jellemzi. Ez első sorban az egyéb építmények építésének, mint pl. az úthálózati fejlesztések visszaesésére vezethető vissza. A termelés szeptemberben (3,7%-kal) és évkezdetétől is (2,1%-kal) elmaradt az előző év azonos időszakához képest, de az épületek építése 2,1%-kal bővült, évkezdetétől pedig azonos szintet ért el, mint egy évvel korábban. Ennek megfelelően alakult az építőipari vállalati szerződésállománya. Egyéb építményekre 16,1%-kal kevesebb szerződés volt érvényben 2006. szeptember végén, mint egy évvel korábban, az épületek építésére kötött szerződések állománya azonban 13,7%-kal nőtt.

A rendelésállományban összesen 7,2%-os volt a visszaesés szeptemberben az előző évhez képest, de évkezdetől a vállalatok így is 3,4%-kal nagyobb értékben kötöttek szerződéseket a 2006 január-szeptemberben, mint az előző év azonos időszakában.

Az engedélyezett épületek számának és ezek alapterületének visszaesése a távolabbi várakozások mérséklésére adhat okot. 2006. első kilenc hónapjában országosan 4,2%-kal kevesebb lakóépületre és 17%-kal kevesebb ipari, mezőgazdasági vagy kereskedelmi célú épületre (nem lakóépületre) adtak ki engedélyt. Az engedélyezett lakóépületek alapterületében 13,6%-os volt a csökkenés, a nem lakóépületek alapterületében stagnálás mutatkozott. Regionális viszonylatban élénk bővülés elsősorban az üzlet célú, azaz nem lakóépületek piacán várható a közép-magyarországi régióban, Budapesten és Közép-Dunántúlon. A növekedés az engedélyezett épületek nagyobb alapterületben mutatkozik meg.

Külkereskedelmi forgalom

A KSH előzetes adatai szerint 2006. január-szeptemberben az export értéke 23, az importé pedig 21%-kal nőtt 2005 első kilenc hónapjához képest. Euróban számolva a kivitel értéke 15, a behozatalé 13%-kal bővült. A külkereskedelmi mérleg hiánya 1795 millió euró volt, 376 millió euróval kevesebb az egy évvel korábbinál. 2006. szeptemberben a forgalom mindkét irányában euróban mérve 7%-kal bővült 2005. szeptemberéhez viszonyítva. A szeptemberi kivitel 74, a behozatal 68%-át az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk le.

Foglalkoztatottság és munkanélküliség

A foglalkoztatottak átlagos száma július-szeptemberben 3,9 millió főt, a munkanélkülieké 318 ezer főt tett ki. A munkanélküliség 7,5% volt; 0,2 százalékponttal magasabb az előző év azonos időszaki mutatónál. A tartós munkanélküliek aránya magas, a munkanélküliek 46,8%-a egy éve vagy annál régebben keresett állást. A gazdaság számára változatlanul nagy kihívást jelent az alacsony foglalkoztatási, ill. aktivitási arány. A 15-74 éves népesség foglalkoztatottsága július-szeptember időszakban 51,1%-os volt, ami mindössze 0,5 százalékponttal magasabb, mint két évvel ezelőtt. Ugyanezen korosztályon belül a gazdaságilag aktívak aránya szintén kismértékben, mindössze 1,4 százalékponttal javult 2004. óta. 2005. III. negyedévében a 15-74 éves népesség 55,3%-a jelent meg a munkaerőpiacon, a munkavállalási korúak között 65,4% volt ez az arány. A munkanélküliség alakulásában enyhén növekvő tendencia mutatkozik. Az év első kilenc hónapjában a költségvetési szférában 1,8%-kal dolgoztak kevesebben, mint egy évvel korábban, a versenyszférában 0,5%-kal nőtt a létszám.

Forrás: KSH, MNB, Kopint-Datorg, Eurostat, Ifo, Világbank, Handelsblatt

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon: MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató, 2006/október, Budapest

